

Stockholm 2005-10-14

Agenda för

Ingress

Sedan mars 2002 har 6 organisationer inom familjevården samarbetat i ett nätverk, kallat Forum för familjevård (FfF). Målet har varit att hitta en samarbetsform, som tydligare och mer kraftfullt kan lyfta fram frågor inom familjevårdens område, än det man kan som enskild organisation. Detta nätverk är nu nära att bilda en organisation med en styrelse där en representant från varje ingående organisation finns med. FfF ska vara ett organ för att gemensamt kunna föra fram uppfattningar, som man är överens om. Till dags dato har det givit till resultat att Socialstyrelsen gett fortsatt stöd till utvecklingen av BBIC, mycket till följd av en inlaga från FfF. Den gemensamma satsningen har också lett till att Forum för familjevård ingått i en referensgrupp till utredningen om den nationella handlingsplanen för barn och ungdomsvården i Sverige. Socialstyrelsen har bett FfF ingå i en referensgrupp för en översyn av hur vårdnadsöverflyttningar fungerar.

Forum för Familjevård är en samarbetsorganisation för ett antal fristående organisationer. Dessa medlemsorganisationer fattar sina egna beslut och arbetar med sina respektive delområden helt obundna av Forum för Familjevård.

Följande 6 punkter utgör grunden för Forum för Familjevård. Samtliga medlemsorganisationer ställer sig bakom och arbetar gemensamt för dessa:

**All familjevård, offentlig såväl som privat ska ske med den placerades
(barn, ungdom eller vuxen) och deras familjers behov och rättigheter i fokus**

Viktiga frågor för att detta skall kunna tillgodoses är att:

1. Utredningar om de placerades behov tydligt lyfter fram
 - a. Den placerades historia
 - b. Nuvarande situation och behov
 - c. Garantera rättsäkerhet genom att bygga på gemensam bedömningsgrund och utredningsmetodik
 2. Kommunernas likaväl som privata vårdgivares familjehemsvård ska utföras av specialiserade socionomer
 3. Familjehemmen ska garanteras grundutbildning inför sina uppdrag liksom handledning och fortbildning under uppdragens gång
 4. Adekvat stöd ska ges till de placerade barnens föräldrar och de ska även få hjälp att förbättra sin omsorgsförmåga efter placeringsbeslutet. Adekvat stöd skall också ges till den placerades övriga nätverk.
 5. Tillsynen över familjehemmen, likaväl som myndighetsutövningen, ska ske med fastställd regelbundenhet samt utföras enligt tydliga riktlinjer för att garantera kvalitet och rättsäkerhet.
 6. Avslutningen av familjehemsvistelsen måste ske på ett sådant sätt att kontinuiteten och kontakterna bibehålls.
- ❖ Satsning på a) forskning b) information och c) rekryteringsinsatser på nationell basis behövs för att vården ska kunna fungera

Innehållet i de gemensamma punkterna, som ligger till grund för samarbetet inom Forum för Familjevård, preciseras längre fram i dokumentet.

Forum för Familjevård ska arbeta genom att

- Bedriva opinionsbildning
- Gemensamt sprida information om området familjehemsvård
- Själva initiera samarbete med berörda myndigheter och andra parter
- Genom att driva egna projekt med syfte att utveckla familjehemsvården
- Sammanställa de erfarenheter och kunskaper från professionella, uppdragstagare och brukare/klienter som ryms inom FfF

1 Utredningar om de placerades behov

För att nå goda resultat inom familjehemsvård krävs att utredningarna utförs med hög kvalitet. I detta ligger att socionomutbildningens studenter måste få mer undervisning i utredningsmetodik i allmänhet och i synnerhet gällande de komplicerade barnavårdsutredningarna under sin grundutbildning. Därutöver krävs också förbättrade möjligheter till vidareutbildning för verksamma socionomer.

Utredningsarbetet bör också ske enligt beprövade modeller innehållande utvärderingssystem. Ett exempel på en sådan är BBIC. Det gagnar såväl kvalitet som rättsäkerhet och underlättar jämförelser vilket i förlängningen ökar möjligheterna för forskning.

Det som gäller barn och ungdomar gäller självklart i de flesta hänseenden även vuxna placerade i familjehem.

2 Specialiserade socionomer

Familjehemsvården är en av de mest komplicerade och krävande arbetsuppgifterna inom socialvården. Brister kan förklaras med att socialsekreterare är oförberedda för övergången till arbetsområdet och saknar adekvat arbetsledning.

De tjänstemän som rekryterar familjehem och därefter utövar tillsyn, ger råd, stöd och handledning till familjehemmet – innefattande såväl familjehemsföräldrarna, deras egna barn såväl som de placerade – behöver god grundutbildning och fortbildning för detta specialiserade arbetsområde.

Vi anser att det ska finnas formella krav på specialistkompetens för anställning som familjehemssekreterare och att kommunerna åläggs vidareutbilda dem.

3 Familjehemmens utbildning och stöd

Att vara familjehem är ett uppdrag, som aldrig har varit lätt. Det blir allt svårare i takt med att de som placeras och deras anhöriga har allt mer destruktiva upplevelser bakom sig. Det är därför också av avgörande vikt för kvalitén i vården att familjehemmen är mycket noggrant utredda.

Vikten av utredning och utbildning till familjehem, som tar emot vuxna, måste poängteras. En anledning är att undvika överidentifiering i klientens problematik hos de vuxna i familjehemmet.

Statliga och kommunala myndigheter liksom enskilda tjänstemän och föreningar inom området har ett gemensamt ansvar för att åstadkomma relevant förberedelse, utbildning och stöd till familjehemmen.

Vi anser att lagparagrafen om kommunernas skyldighet att tillse att det finns tillräckligt med familjehem (SoL § 23) utökas med att även gälla krav på utbildning för dessa. Detta gäller dels grundutbildning och dels adekvat vidareutbildning beroende på de krav som placeringen ställer. Ett bra exempel att jämföra med är de regler som finns i lagen om adoption och som reglerar utbildning av blivande adoptivföräldrar.

Stödet till kontaktfamiljer, kontaktpersoner och liknande uppdrag skall behandlas på samma sätt som ovan är beskrivet kring familjehemmen.

4 Stöd till de omhändertagna barnens föräldrar

Socialtjänsten ska även efter det att barnet har placerats ge stöd till de biologiska föräldrarna för att dessa ska komma till rätta med den problematik som föranlett omhändertagandet.

Oavsett om barnet ska vara i familjehemmet en begränsad tid eller under resterande del av uppväxten behöver föräldrarna stöd att klara av situationen och sitt föräldraskap.

Genom att arbetet med barnets föräldrar aldrig avstannar underlättas också överväganden om fortsatt vård och eventuell hemflyttning för alla parter.

Motsvarande stöd behöver även ges anhöriga till den vuxne placerade.

5 Krav på tillsyn av familjehemsvården

Kommunernas skyldigheter att kontinuerligt utöva tillsyn över familjehemmen bör skärpas ytterligare. Vi anser det behövs tvingande riktlinjer för hur ofta denna ska utföras och med fastställda krav på att familjehemmet har, och får, adekvat utbildning för den placerades behov.

Genom sådana fastställda minimikrav underlättas också länsstyrelsernas tillsyn över den kommunala familjehemsvården och dit hörande myndighetsutövande.

6 Avslutandet av vården

Hur avslutandet av familjehemsvistelsen sker är viktig för alla inblandade parter. Den som varit placerad behöver ges en känsla av kontinuitet i vården även vid hemflyttningen. Familjehemmet har också behov av att kunna bibehålla kontakt även efter avslutad placering. Att den avslutande fasen sker på ett genomtänkt och planerat sätt är viktigt för att undvika onödiga konflikter, som påverkar möjligheterna till fortsatt kontakt mellan familjehem och placerad.

Särskilt viktigt är utslussningen/avslutandet för vuxna placerade, eftersom de måste klara sig helt på egen hand efter avslutad vård.

❖ Satsning på forskning mm

- a) Vi anser att det krävs en nationellt sammanhållen satsning för att snabbt öka kunskapsnivån gällande den sociala barna- och ungdomsvården och i synnerhet familjehemsvården. Detta gäller familjehemsvård för såväl barn och ungdomar som för vuxna.

Välfungerande uppföljning, samlat statistiskt underlag, kvalitativt forskningsarbete etc är avgörande för att beslutsfattande på alla nivåer ska vara för den placerades bästa. Särskilt krävs detta för att tydliggöra långsiktiga vinster som motvikt till kortsiktig ekonomisk politik på kommunal-nivå.

- b) Familjehemsvården är en mycket vanlig insats inom socialvården och det är därför viktigt att denna verksamhet är väl känd och förankrad hos allmänheten. Därför anser vi att det på nationell nivå ska tas fram informationsmaterial om hur familjehemsvården fungerar, föräldrars rättigheter och skyldigheter, vad som krävs av familjehem och vilka skyldigheter kommunen har gällande barn som far illa. Även ansvaret för att denna information når ut bör ligga på nationell nivå.
- c) Behovet av familjehem är mycket stort. Vår övertygelse är att en bättre kunskap hos allmänheten också skulle innebära att nyrekryteringen av familjehem underlättades mycket. Det är också viktigt att området prioriteras, inte minst därför att den ökande användningen av familjehem som insats kräver större differentiering av familjehemmen. Satsningar på rekrytering behöver göras på såväl lokalt och regionalt plan som nationellt.